

3. Іващенко О.А. Перспективи укладання і потенційні економічні ефекти регіональних торговельних угод в Південно-Східній Азії: аспекти незалежності в контексті нового регіоналізму / О.А. Іващенко, Н.В. Резнікова // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 21. – С. 29-34.

4. Панченко В.Г. Нова норма світової економіки як середовище становлення неопротекціонізму [Електронний ресурс] / В.Г. Панченко, Н.В. Резнікова // Міжнародні відносини. Серія «Економічні науки». – 2014. – №4. – Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/3144

5. Панченко В.Г. Від протекціонізму до неопротекціонізму: нові виміри ліберального регулювання / В.Г. Панченко, Н.В. Резнікова // Міжнародна економічна політика. – 2017. – № 2 (27). – С. 95–117.

6. Резнікова Н.В. Глобальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин / Н.В. Резнікова. – К.: ТОВ «Видавництво «Консультант», 2017. – 540 с.

7. Резнікова Н.В. Феноменологія незалежності в умовах економічної глобалізації / Н.В.Резнікова // Міжнародна економічна політика. – 2016. – №1 (24). – С. 50–71.

Пантелєєв В.П.,

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри обліку та оподаткування;*

Сакада Т.Д.,

*старший викладач кафедри
економіко-математичних дисциплін та
інформаційних технологій,*

Національна академія статистики, обліку та аудиту

Перспективні напрями навчання обліку, аналізу та аудиту як складової бізнес-аналітики в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю

Здійснення підприємствами зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) має значну актуальність, оскільки такий напрям роботи дозволяє підприємствам вийти на нові ринки, співпрацювати із іноземними партнерами, проводити операції в іноземній валюті, виконувати специфічні процедури з оподаткування та складання звітності тощо. Гарантією успішної ЗЕД є бізнес-аналітика, яка ґрунтується на логіці системи ринкової економіки, враховує наявність та дії ринкової рівноваги, практику діяльності підприємств – суб'єктів ЗЕД, функціонування зовнішніх по відношенню до Україні ринків товарів, послуг, капіталів, фондового та фінансового ринків. Актуальністю досліджень є постійне розширення кола суб'єктів ЗЕД. Раніше [1] зазначено роль аналізу ринку та економічних питань, використання внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту. Розглянемо основні

положення з предметної області, навчання обліку, аналізу та аудиту ЗЕД, а також основні методичні підходи, які використовуються у навчальному процесі.

Предметна область ЗЕД підприємств містить операції з експорту товарів, експорту послуг, імпортні операції товарів і послуг, операції купівлі-продажу валюти, операції з давальницькою сировиною, кредитні операції між резидентом, суб'єктом ЗЕД та нерезидентом, внески нерезидентів у зареєстрований капітал, посередницькі операції, трансфертне ціноутворення.

Облік ЗЕД. Розглядаються причини впровадження, сутність обліку в системі IAS/IFRS. Вивчаються загальні положення обліку ЗЕД, сутність та характеристика митних платежів, облік балансової вартості іноземної валюти, облік придбання та продажу іноземної валюти, облік експортних та імпорتنих, а також реекспортних та реімпорتنих операцій; облік бартерних, лізингових, консигнаційних та інших складних операцій; розрахунок курсової різниці та складання консолідованої фінансової звітності учасників групи з різними валютами.

Аналіз ЗЕД. Сутність, об'єкт, методи, завдання та етапи ЗЕД. Аналіз рівня виконання зобов'язань за експортними операціями; аналіз конкурентоспроможності експортних товарів, аналіз ефективності експортних операцій, аналіз виконання зобов'язань за експортними операціями; аналіз діяльності підприємств з імпорту.

Контроль та аудит. Загальні положення контролю та аудиту ЗЕД. Аудиторські стандарти як основа здійснення аудиту ЗЕД; врахування ризику при операціях ЗЕД. Сутність, види та способи одержання аудиторських доказів.

Внутрішній аудит. Складні та відповідальні операції з управління підприємством зумовлюють застосування відповідних організаційних прийомів, одним з яких є внутрішній аудит. Власник підприємства, як ініціатор ефективної концепції ЗЕД, вживає відповідні управлінські заходи – утворення аудиторського комітету, формування служби внутрішнього аудиту, інвентаризаційної комісії тощо. Бізнес-аналітика передбачає розгляд та оцінювання ризиків операційної діяльності ЗЕД підприємств, концептуальних основ внутрішнього аудиту суб'єктів ЗЕД. Попередження шахрайства у сфері ЗЕД – головний напрям роботи внутрішнього аудиту [2]. В новітніх умовах вже утворилася певна технологія внутрішнього аудиту, яку можливо уявити як сукупність заходів та ресурсів, послідовність дій, що забезпечують технологічну сторону виконання внутрішнім аудитом його функцій при забезпеченні та підвищенні якості. Такий інструментарій дозволяє внутрішнім аудиторам створювати висновки на основі обмеженої вибірки сукупності, а не вивчати всю наявну або велику вибірку даних. Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту розрізняють аудиторські послуги та консультативні послуги.

Методичні підходи забезпечення навчального процесу. Для виявлення динаміки забезпечення підприємства ресурсами в умовах ЗЕД розробляються

сценарії (гіпотези) діяльності; потім проводиться оцінка стану ресурсів (кадрове забезпечення, основні засоби, формування прибутку, рівень рентабельності та становище з резервами та ін.); проводяться оцінювання стану ресурсів, побудова факторних моделей, виявлення факторів впливу на параметри, вимірювання впливу окремих факторів на величину показників; нарешті, відбувається узагальнення результатів факторного впливу та формування оптимальних управлінських рішень з урахуванням ризику при здійсненні ЗЕД.

Від фахівців, що займаються бізнес-аналітикою ЗЕД, вимагаються глибокі знання менеджменту, маркетингу, кон'юнктури світового ринку, міжнародних розрахунків та валютних операцій, правових засад ЗЕД, оцінка ризиків, високого рівня володіння іноземною мовою (частіше – англійською), навичок з економічного та технічного аналізу, ІТ-технологій, обліку, оподаткування, контролю, дотримання технології оформлення та супроводу угод по ЗЕД. Доречно використовувати сучасну техніку навчання, як кейс-метод (*Case method*), мозковий штурм, розгляд ситуацій тощо.

Список використаних джерел

1. Пантелеев В.П. Питання з бізнес-аналітики в Угоді про асоціацію між Україною і ЄС / В.П. Пантелеев, Т.Д. Сакада // Бізнес-аналітика в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2018. – С. 136-137.
2. Редько О.Ю. Аудит в Україні: Морфологія: Монографія / О.Ю. Редько. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство». 2008. – 493 с.

Панченко В.Г.,

*кандидат історичних наук, докторант,
Маріупольський державний університет*

Економічний націоналізм: політекономічний аспект

Реалістичний підхід до економічного націоналізму розглядає державу як центрального актора, що маніпулює економікою, обмежуючи можливості імпортерів, підтримуючи експортерів і заохочуючи іноземне інвестування. Втім, такий підхід не розглядався як переконливий. Його опоненти стверджували, що спрощене прирівнювання меркантилізму і націоналізму є вкрай апроксиматичним і методологічно вразливим. Перш за все, меркантилізм передував піднесенню націоналізму в Європі. Англійський меркантилізм, наприклад, почався в п'ятнадцятому столітті, тоді як іспанський і французький меркантилізм досяг піку наприкінці п'ятнадцятого і шістнадцятого століття відповідно. З іншого боку, націоналізм як ідеологія,